

***Procedura podzielonej płatności
w podatku od towarów i usług
wraz z wyjaśnieniami***

Rozdział 1a „Mechanizm podzielonej płatności”- ustawa z dnia 15 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw

Art. 108a.

- 1. Podatnicy, którzy otrzymali fakturę z wykazaną kwotą podatku, przy dokonywaniu płatności kwoty należności wynikającej z tej faktury mogą zastosować mechanizm podzielonej płatności.***

Ustawodawca zakłada mechanizm dobrowolnej płatności za faktury z wykazaną kwotą podatku VAT.

W związku z powyższym stosownym zarządzeniem określono, iż **od 1 lipca 2018 r. jednostka samorządu terytorialnego oraz jednostki organizacyjne dokonujące zakupów w imieniu i na rzecz jednostki samorządu terytorialnego mają obowiązek przy dokonywaniu płatności za faktury, stosowania obowiązkowo mechanizmu podzielonej płatności w VAT.**

Ustawodawca posługuje się stwierdzeniem „Podatnicy”, co ewidentnie wskazuje, że **w mechanizmie podzielonej płatności mogą uczestniczyć jedynie podmioty (B2B) obaj będący czynnymi podatnikami podatku VAT.**

Z modelu podzielonej płatności **zostali wyeliminowani** zatem **konsumenci lub kontrahenci JST** będący co prawda przedsiębiorcami lecz **korzystającymi ze zwolnienia z art. 43 ustawy VAT lub z uwagi na obrót - art. 113 ustawy VAT**. Przy dokonywaniu **płatności za dokumenty wystawiane przez podmioty nie będące czynnymi podatnikami VAT lub na rzecz osób fizycznych nie prowadzących działalności gospodarczej JST nie stosuje podzielonej płatności**, realizując zapłatę na zasadach obowiązujących przed 1 lipca 2018 r.

Te dwie ostatnie grupy kontrahentów tj. konsumenci i kontrahenci nie będący podatnikami VAT, nie mogą od 1 lipca 2018 r. dokonywać również płatności na rzecz JST/jednostki organizacyjnej w ramach split payment.

Zauważa się, iż ustawodawca wskazuje ponadto, iż **mechanizm podzielonej płatności będzie miał zastosowanie do faktur z wykazaną kwotą podatku VAT** a to oznacza, że tylko za takie faktury wystawiane przez jednostkę samorządu terytorialnego lub jednostkę organizacyjną, jej kontrahent będzie mógł realizować zapłatę w ramach podzielonej płatności.

Z katalogu faktur **wyłączone zostały** zatem **faktury z odwrotnym obciążeniem** za np. wybraną elektronikę, wybrane usługi budowlane tam gdzie występuje

odwrotne obciążenie czy też wyłączone zostały **faktury (dokumenty) wewnętrzne** jako nie zawierające „wykazanej kwoty podatku”. Zatem w tych przypadkach płatność następuje na dotychczasowych zasadach.

Faktury proforma jako nie będące po pierwsze fakturami, po drugie wielokrotnie nie zawierające podatku VAT, również **zostały wyeliminowane** z tego rodzaju zapłaty. Z uwagi na fakt, że wybierając podzieloną płatność, nabywca towaru/usługi chroni się przed nie rozliczeniem podatku VAT przez dostawcę, należało stosownym zarządzeniem wdrożyć tenże model płatności w jednostce samorządu terytorialnego i jej jednostkach organizacyjnych.

2. Zastosowanie mechanizmu podzielonej płatności polega na tym, że:

- 1) zapłata kwoty odpowiadającej całości albo części kwoty podatku wynikającej z otrzymanej faktury jest dokonywana na rachunek VAT;**
- 2) zapłata całości albo części kwoty odpowiadającej wartości sprzedaży netto wynikającej z otrzymanej faktury jest dokonywana na rachunek bankowy, dla których jest prowadzony rachunek VAT, albo jest rozliczana w inny sposób.**

Ustawodawca nie wymaga całości zapłaty podatku VAT w ramach podzielonej płatności.

To nabywca towarów/usługi decyduje w jakiej części podatku VAT stosuje mechanizm split payment. W szczególności nabywca może przełać niekoniecznie cały VAT z faktury na rachunek VAT dostawcy, np. Gminy.

Dostawca nie może się temu sprzeciwić. Od dostawcy wymagana zatem będzie po 1 lipca 2018 r. szczególna dbałość o weryfikację otrzymanego przelewu lub wielu przelewów dotyczących tej samej faktury. To, że część wartości podatku VAT z faktury została przełana w ramach podzielonej płatności, nie oznacza, że „reszta” przelewu też tak będzie zrealizowana. Kontrahent będący nabywcą decyduje każdorazowo ile i za którą fakturę otrzymaną płaci w ramach podzielonej płatności. Po drugie, raz dokonanie zapłaty w ramach podzielonej płatności nie oznacza konieczności późniejszych zapłat w tym systemie płatności. Kontrahent może zatem nawet wybiórczo regulować zapłatę za faktury wystawiane w imieniu i na rzecz jednostki samorządu terytorialnego, od wybranych rodzajów transakcji, od pewnych wysokich wartości faktur itp. czemu jednostka nie może się sprzeciwić. Zwraca się uwagę, iż ustawodawca przewiduje możliwość zapłaty w ramach podzielonej płatności kwoty odpowiadającej całości albo części kwoty podatku wynikającej z otrzymanej faktury.

Zatem w systemie podzielonej płatności mogą uczestniczyć także faktury zaliczkowe, przedpłatowe jednostki samorządu terytorialnego, byleby miały w sobie wykazany podatek VAT.

Nie będą uczestniczyły w systemie podzielonej płatności faktury bez podatku VAT lub faktury ze zwolnieniem z VAT, otrzymane w związku z np. badaniem okresowym pracowników (usługi medyczne zwolnione z VAT).

Również faktury wystawiane przez jednostkę samorządu terytorialnego lub jej jednostki organizacyjne bez podatku VAT za np. wyżywienie dzieci w szkołach, opłaty

za pobyt w Domu Pomocy Społecznej, za usługi realizowane przez inne jednostki budżetowe typu opłata za pobyt w przedszkolu, jako iż usługi te są zwolnione z VAT, nie mogą być regulowane w modelu podzielonej płatności.

Przypomnieć należy, iż ustawodawca wprowadza warunek „otrzymanej faktury”, jest to warunek logiczny, będący konsekwencją regulacji art. 86 ustawy VAT, uzależniający prawo do odliczenia podatku VAT od otrzymania faktury VAT.

Nie będą uczestniczyły zatem w tymże systemie płatności faktury co prawda już wystawione przez sprzedawcę/dostawcę na rzecz jednostki samorządu terytorialnego lecz jeszcze nie otrzymane przez nabywcę.

Rachunek VAT

Zapłata w mechanizmie płatności podzielonej będzie odbywała się na rachunek VAT i jest to model dobrowolny stosowany przez nabywcę.

„Rachunek VAT” od 1 lipca 2018 r. będzie to specjalne subkonto przy rachunku bankowym prowadzonym dla jednostki przez Bank, na który nabywcy towarów i usług, którzy otrzymali fakturę z wykazaną kwotą podatku VAT mogą realizować zapłaty w części lub całości podatku VAT. Oznacza to, że na „**rachunek VAT**” nie mogą być wpłacane należności za faktury w części netto a rachunek ten **służy wyłącznie przyjmowania zapłaty za faktury ale tylko w części podatku VAT**. Z uwagi na fakt, że w systemie podzielonej płatności uczestniczyć mogą podmioty profesjonalne (podatnicy VAT), tylko te podmioty, które widnieją w Centralnym Rejestrze Podatników VAT będą w nim uczestniczyły.

Tym samym od 1 lipca 2018 r. jeśli kontrahent nabywcy tj. JST poda na fakturze numer konta bankowego prywatny, lub rachunek bankowy prywatny innej osoby, nabywca nie dokona płatności na tenże rachunek, gdyż nie będzie dla tego rachunku prowadzony „rachunek VAT” a system bankowy zwróci przelew.

Ustawodawca wprowadza także zastrzeżenie, iż zapłata całości albo części kwoty odpowiadającej wartości sprzedaży netto wynikającej z otrzymanej faktury jest dokonywana na rachunek bankowy albo na rachunek w SKOK, dla których jest prowadzony rachunek VAT. Tym samym dobitnie wskazano, iż współdzielona płatność będzie realizowana na „rachunek VAT”, albo może być rozliczana w inny sposób. Znowelizowana ustawa VAT zakłada, że **system podzielonej płatności będzie obejmował jedynie transakcje z rachunku bankowego na rachunek bankowy**. Zatem **płatności gotówkowe zostały z tego modelu wyeliminowane** a także **transakcje z udziałem karty płatniczej**.

Niestety w ramach **transakcji odręcznych przy użyciu terminala w Kasie JST nie będzie możliwe zastosowanie podzielonej płatności**.

Zastrzeżenie co do możliwości zapłaty całości lub części netto kwoty z faktury wskazuje, że jedna faktura może być opłacana więcej niż jednym przelewem i sytuacja taka będzie dopuszczalna nadal po 1 lipca 2018 r.

- 3) Zapłata z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności dokonywana jest w złotych polskich przy użyciu komunikatu przelewu udostępnionego przez Bank lub spółdzielczą kasę oszczędnościowo-kredytową, przeznaczonych do dokonywania**

płatności w mechanizmie podzielonej płatności, w którym podatnik wskazuje:

- 1) kwotę odpowiadającą całości albo części kwoty podatku wynikającej z faktury, która ma zostać zapłacona w mechanizmie podzielonej płatności;**
- 2) kwotę odpowiadającą całości albo części wartości sprzedaży brutto;**
- 3) numer faktury, w związku z którą dokonywana jest płatność;**
- 4) numer, za pomocą którego dostawca towaru lub usługodawca jest zidentyfikowany na potrzeby podatku.**

Ustawodawca w ramach mechanizmu podzielonej płatności, ograniczył w zasadniczy sposób jej funkcjonowanie do **waluty polskiej**.

Zapłata w ramach mechanizmu podzielonej płatności będzie dokonywana przy użyciu tzw. komunikatu przelewu udostępnionego przez Bank lub SKOK. Każdy Bank lub SKOK udostępni zatem każdemu przedsiębiorcy posiadającemu status podatnika VAT czynnego tzw. komunikat przelewu.

W komunikacie przelewu, podatnik - nabywca będzie wskazywał kwotę odpowiadającą całości lub części podatku VAT z faktury, która ma zostać zapłacona w ramach mechanizmu podzielonej płatności. Zatem dopuszczalnym jest wprowadzenie do komunikatu przelewu jakiegokolwiek części kwoty podatku VAT z faktury i niekoniecznie odpowiadającej jej wartości sprzedaży netto. Wprowadzane rozwiązania spowodują zatem **konieczność ciągłego monitorowania przez pracowników JST otrzymanych częściowo zapłat za faktury** od 1 lipca 2018 r. tym bardziej, że Bank/SKOK nie odpowiada za wartości wprowadzane do komunikatu przelewu, w tym również nie odpowiada za prawidłowość wyliczenia kwoty podatku VAT.

Kontrahent JST-nabywca będzie mógł zatem uregulować część podatku VAT, całość podatku VAT, część kwoty netto, całość kwoty netto. Na odbiorcy przelewu tj. **na JST będzie ciążył obowiązek prawidłowego rozliczenia otrzymanej wpłaty**.

Nabywca realizując przelew, w tym również JST będzie musiał określać w komunikacie przelewu kwotę odpowiadającą całości albo części wartości sprzedaży brutto, przy czym należy wskazać, że jedna otrzymana faktura może zawierać różne stawki i kwoty podatku VAT a to oznacza, że system bankowy nie jest w stanie odrzucić jakiegokolwiek przelewu z tychże powodów, tym bardziej, że skrajne stawki sprzedaży opodatkowanej wynoszą od 0% do 23%.

W komunikacie przelewu nabywca będzie ponadto określał numer faktury, w związku z którą dokonywana jest płatność.

Zatem **w ramach jednego przelewu nie można dokonywać zapłaty za więcej niż jedną fakturę**. Wydaje się, iż w praktyce jeden przelew będzie mógł obejmować więcej niż jedną fakturę ale wtedy pojawią się problemy z ustaleniem w jakiej wartości z której faktury kontrahent dokonał zapłaty, jeżeli realizuje ją w sposób niepełny.

Ustawodawca przewiduje ponadto konieczność podawania w komunikacie przelewu numeru, za pomocą którego dostawca towarów lub usługodawca jest zidentyfikowany na potrzeby podatku.

W ustawie przyjęto, iż w komunikacie przelewu podatnik „wskazuje” a to oznacza, że każdorazowo bank nie może rozbudować „komunikat przelewu” o dodatkowe nieznane ustawie informacje.

Art. 108b.

- 1. Na wniosek podatnika naczelnik urzędu skarbowego wydaje w drodze postanowienia, zgodę, na przekazanie środków zgromadzonych na wskazanym przez podatnika rachunku VAT na wskazany przez niego rachunek bankowy albo rachunek w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, dla których jest prowadzony ten rachunek VAT.**
- 2. Podatnik we wniosku określa wysokość środków zgromadzonych na rachunku VAT, jaka ma zostać przekazana.**
- 3. Naczelnik urzędu skarbowego wydaje postanowienie w terminie 60 dni od dnia otrzymania wniosku. W postanowieniu naczelnik urzędu skarbowego określa wysokość środków, jaka ma zostać przekazana.**
- 4. Naczelnik urzędu skarbowego przekazuje, przy wykorzystaniu systemu teleinformatycznego albo z użyciem środków komunikacji elektronicznej, informację o postanowieniu, o którym mowa w ust. 1, bankowi albo spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, które prowadzą rachunek VAT wskazany we wniosku. Informacja zawiera dane niezbędne do realizacji postanowienia, w tym:**
 - 1) numer rachunku VAT, o którym mowa w ust.1;**
 - 2) numer rachunku bankowego albo rachunku w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, o których mowa w ust.1;**
 - 3) wysokość środków, o których mowa w ust.3.**
- 5. Naczelnik urzędu skarbowego odmawia, w drodze decyzji, wydania zgody na przekazanie środków zgromadzonych na rachunku VAT:**
 - 1) w przypadku posiadania przez podatnika zaległości podatkowej w podatku wraz z odsetkami za zwłokę, istniejącej na dzień wydania decyzji;**
 - 2) w przypadku gdy zachodzi uzasadniona obawa, że:**
 - a) zobowiązanie podatkowe z tytułu podatku nie zostanie wykonane, w szczególności gdy podatnik trwale nie uiszcza wymagalnych zobowiązań z tytułu podatku lub dokonuje czynności polegających na zbywaniu majątku, które mogą utrudnić lub udaremnić egzekucję zobowiązań z tytułu podatku, lub**
 - b) wystąpi zaległość podatkowa w podatku lub zostanie ustalone dodatkowe zobowiązanie podatkowe.**
- 6. Podatnik będący państwową jednostką budżetową dysponuje środkami zgromadzonymi na rachunkach VAT prowadzonych dla rachunków rozliczeniowych, o o których mowa w art. 196 ust. 1 pkt 2 i 5 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2077), na podstawie przepisów tej ustawy.**

Podatnik tj JST, od 1 lipca 2018 r., która otrzymała na **rachunek VAT** jakiekolwiek wpłaty z tytułu zapłaty podatku VAT na tenże rachunek **nie będzie mogła nim swobodnie dysponować.**

Wszelkie zatem wpłaty podatku VAT na rachunek VAT będą mogły być rozdysponowywane po 1 lipca 2018 r. albo na **wpłatę fiskusowi podatku VAT** i tylko podatku VAT albo na **zapłatę faktur od innych kontrahentów JST ale tylko w części podatku VAT.**

Z uwagi na fakt, że Bank/SKOK nie wydaje do rachunku VAT instrumentu płatniczego (karty płatniczej) jednostka będzie miała ograniczone możliwości korzystania z podatku VAT odłożonego na rachunku VAT.

Zgoda Naczelnika Urzędu Skarbowego będzie wydawana co do zasady do kwotyawnioskowanej a organ podatkowy nie będzie miał wglądu w stan konta JST.

Oznacza to, że organ podatkowy będzie wydawał zgodę „**do kwoty**”awnioskowanej a nie do kwoty „zgromadzonej” na rachunku VAT. Postanowienie drogą elektroniczną będzie przekazywane do banku celem jego realizacji i to bank będzie realizował niezwłocznie przekazanie środków z rachunku VAT na rachunek bieżący, do wysokości salda na tym rachunku.

Ustawodawca przyjął, iż w sytuacji braku środków na rachunku VAT, postanowienie Naczelnika Urzędu Skarbowego uznaje się za w całości zrealizowane, w momencie próby jego zrealizowania. Oznacza to, że Bank realizuje przelew do wysokości salda i nie ma obowiązku robić dodatkowych przelewów „uzupełniających” po wpływie środków na rachunek VAT jednostki.

Naczelnik Urzędu Skarbowego wyda decyzję o odmowie zgody na przekazanie środków z rachunku VAT na rachunek bieżący, jeśli podatnik posiada zaległości w podatku VAT w wysokości odpowiadającej zaległości podatkowej w podatku wraz z odsetkami za zwłokę, istniejącej na dzień wydania decyzji.

Art. 108c.

- 1. Do wysokości kwoty odpowiadającej kwocie podatku wynikającej z otrzymanej faktury, zapłaconej z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności, przepisów art. 105a ust. 1, art. 112b ust. 1 pkt 1 i ust. 2 pkt.1 oraz art. 112c nie stosuje się.**
- 2. Do zaległości w podatku powstałej za okres rozliczeniowy, za który podatnik w złożonej deklaracji podatkowej wykazał kwotę podatku naliczonego, której co najmniej 95% wynika z otrzymanych przez podatnika faktur, które zostały zapłacone z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności, przepisu art. 56b Ordynacji podatkowej nie stosuje się.**
- 3. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do podatnika, który wiedział, że faktura zapłacona z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności:**
 - 1) została wystawiona przez podmiot nieistniejący;**
 - 2) stwierdza czynności, które nie zostały dokonane;**
 - 3) podaje kwoty niezgodne z rzeczywistością;**
 - 4) potwierdza czynności, do których mają zastosowanie przepisy art. 58 i art. 83 Kodeksu cywilnego.**

4. Przepisu ust. 2 nie stosuje się do zaległości w podatku przekraczającej dwukrotność kwoty podatku naliczonego wykazanej w złożonej deklaracji podatkowej.

Ustawodawca wprowadzając mechanizm podzielonej płatności, wprowadza **ochronę podatnika w tym JST**, korzystającego z tegoż mechanizmu płatności za otrzymane faktury VAT. Ideą ustawodawcy jest bowiem ochrona rzeczywistego obrotu gospodarczego, chroniącego zasadniczo uczciwego kontrahenta przed nieuczciwością jego kontrahenta. Zatem JST decydujący się na zapłatę za fakturę (faktury) w ramach podzielonej płatności do wysokości kwoty podatku wynikającej z otrzymanej faktury, zapłaconej w tymże modelu **nie ponosi ryzyka odpowiedzialności za nierozliczony przez dostawcę podatek VAT**, uniknie zapłaty odsetek od zaległości podatkowej, przy czym w tym ostatnim przypadku ustawodawca postawił wysoki próg bo aż 95% faktur musi zostać opłacone w ramach modelu podzielonej płatności. **Ochrony przewidzianej w ustawie nie stosuje się od 1 lipca 2018r w przypadku gdy JST, co prawda zastosował model split payment ale wiedział, że faktura została wystawiona przez podmiot nieistniejący**, stwierdza czynności, które nie zostały dokonane, podaje kwoty niezgodne z rzeczywistością, potwierdza czynności, do których mają zastosowanie przepisy art. 58 i 83 Kodeksu cywilnego.

Art. 108d.

- 1. Jeżeli zapłata zobowiązania podatkowego z tytułu podatku następuje w całości z rachunku VAT w terminie wcześniejszym niż termin określony dla zapłaty podatku, kwotę zobowiązania podatkowego z tytułu podatku można obniżyć o kwotę wyliczoną według wzoru:**

$$S = Z \times r \times n // 360$$

w którym poszczególne symbole oznaczają:

S – kwotę, o którą obniża się kwotę zapłaty zobowiązania podatkowego z tytułu podatku,

Z – kwotę zobowiązania podatkowego z tytułu podatku wynikającą z deklaracji podatkowej przed obniżeniem tego zobowiązania,

r – stopę referencyjną Narodowego Banku Polskiego obowiązującą na dwa dni robocze przed dniem zapłaty podatku,

n – liczbę dni od dnia, w którym obciążono rachunek bankowy albo rachunek w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, dla których jest prowadzony rachunek VAT, z wyłączeniem tego dnia, do dnia, w którym upływa termin do zapłaty podatku, włącznie z tym dniem.

- 2. Kwotę, o którą obniża się kwotę zobowiązania podatkowego z tytułu podatku, zaokrągla się do pełnych złotych;**
- 3. Do zaokrąglenia kwoty, o którą obniża się kwotę zapłaty zobowiązania podatkowego z tytułu podatku, stosuje się przepis art. 63 § 1 Ordynacji podatkowej."**

Ustawodawca wprowadza dla podatników w tym dla JST, którzy stosują model zapłaty z wykorzystaniem mechanizmu podzielonej płatności tzw. system zachęt. W uproszczeniu ma on polegać na tym, że jeśli JST **w całości zapłaci podatek VAT należny Skarbowi Państwa z rachunku VAT przed wymaganym ustawowo terminem, ma prawo obniżyć sobie swoje zobowiązanie w VAT**. Zmiana ta koresponduje ze zmianą we wzorze deklaracji VAT-7 gdzie od 1 lipca 2018r. pojawi się nowa pozycja w deklaracji dotycząca kwoty o jaką podatnik JST zmniejsza swoje zobowiązanie wobec fiskusa.